

NGÀY HỘI LỚN

Chuyện ngắn về bỏ phiếu

Đã ngót một tháng nay ngời ta mong
mọi cái ngày này. Đó là ngày Tổng Tuyển
Cử cho khắp mọi người trong nước Việt-Nam
Dân Chủ Cộng Hòa.

Sáng hôm đó, nhà ông Cả giậy sớm lắm,
sớm hơn cả ngày Tết Nguyên Đán, sớm hơn
cả những ngày mùa, sớm hơn cả những
ngày hội lớn trong làng.

Bà Cả, chị Dân lưu tít thoi cơm để còn đi
bầu cử. Chị Dân đã hi sinh buổi chợ để đi dự
ngày hội đó mà chị cho là lớn nhất đời. Bà
Cả cũng nhất định cho khùng cử bà tạm
nghỉ cả ngày hôm đó.

Thật là một ngày long trọng ! Những bộ
quần áo đẹp nhất chỉ có Tết mới được mặc,
nay cũng được đem ra dùng. Từ ông Cả, bà
Cả, chị Dân đến cu Tý đều ăn mặc chỉnh
như đi ăn cưới.

NGÀY HỘI LỚN

2 Riêng có anh cu Tý, anh Tý là ngồi một góc nhà nét mặt buồn thiu. Tuổi anh mới có 17. Anh chưa có quyền đi bầu cử, nên anh hậm hực lắm. Mấy người bạn của anh : Mão, Thìn đều được đi bầu cử vì họ chỉ hơn anh là họ đã 18 tuổi, và hơn 18 tuổi cả rồi.

Cu Tý thật là hóm. Tý nói với ông Cá rằng :

— Thấy nhỉ, con còn bé, không có quyền đi bầu, nhưng cũng có quyền đi xem bầu chứ nhỉ ? Không ai cấm chứ thấy ?

Ông Cá vuốt má con nói :

— Không, chẳng ai cấm con cả. Con cũng là một công dân. Mà một công dân thì được hưởng mọi quyền, miễn không có hại cho nước, cho đồng bào thì thôi, con đi xem cho biết, và để rồi sau này sẽ không nhảm lẫn về việc bầu cử.

Trước khi đi, chị Dân đứng bên này gọi vọng sang bên nhà chị Hợi để rủ cùng đi cho vui.

Thế là cả mấy người vui vẻ đi ra đình — à quên ra trụ sở của Ủy Ban Nhân Dân Làng xã — để bầu cử và xem bầu cử.

Ở các ngã đường cũng đã thấy người đi tập nập. Tý chỉ một người ăn mày bên vệ đường hỏi ông Cá :

— Thấy gì ! sao người ta không đi bầu hở thầy ?

Chị Dâu vội đáp thay ông Cả :

— Là vì người ta là một người hành khất chuyên môn...

— Hành khất chuyên môn là gì hở thầy ?

— Là người ăn mày suốt năm, suốt tháng ; ngoài cái tiền xin, ngoài cái bát cơm người ta bỏ-thí cho, thì không còn kê sinh nhai gì khác. Như thế tức không làm gì có ích cho nước thì còn có quyền đi bầu làm sao ? Hơn nữa, nếu để người ta đi bầu thì chắc chắn sẽ vì lợi mà bỏ phiếu. Những người thiếu lương tâm có thể cho họ một sô tiền để họ bỏ phiếu cho. Có khi họ có cảm tình với người hay bỏ thí cho họ mà bỏ phiếu cho. Vì thế họ không được quyền đi bầu phiếu.

— Thế giá thầy bu nuôi thẳng-bé con con người ăn mày ấy, để sau này nó khỏi đi ăn mày mà được đi bầu nhỉ ?

— Ông Cả nhìn con đây về âu yếm :

— Ừ, rồi nó nhón lên ít nữa, thầy sẽ nuôi nó để nó chẵn trâu cho nhà ta...

— Nó chẵn trâu là nó đi làm đây thầy nhỉ ?

— Đúng rồi ! Con thầy giỏi lắm !

Đi được một quãng Tý lại giật giật hỏi ông Cả, hỏi :

— Thế còn ai không được đi bầu nữa không ?

NGÀY HỘI LỚN

— Còn. Những người điên . .

— Như Trạng Mỗ ấy phải không thấy ?

— Phải rồi . . . Nó trước làm mỗ, rồi tự nhiên đâm ra dờ dẩn, đi đâu cũng tự xưng là Trạng. Công việc mỗ của nó còn không làm được nữa, còn nói gì đến truyện đi bầu.

— Còn người nào nữa ?

— Những người bị can án tức là bị tội với Chính Phủ.

— Thế sao cụ Cử Tú trước đã bị đi đây. Còn Lôn mà vẫn được đi bầu ?

— Vì đó là giặc Pháp nó bắt tội cụ. Cụ đã làm cách mạng để lấy lại nền Độc-Lập cho nước Việt-Nam ta, giặc Pháp nó cho thế là có tội, chứ đôi với chúng ta thì cụ là có công kia. Vì thế Chính Phủ đã xóa bỏ án của cụ rồi và Chính Phủ còn đại xá cho tất cả những người nào bị kết tội một cách vô lý trong thời giặc Pháp, giặc Nhật chiếm cứ đất ta nữa.

Bỗng có một bọn người vừa đi vừa đánh trống đi tới. Một người trong bọn cầm một tập giấy in phát cho bọn ông Cả mỗi người một tờ. Cụ Tý cũng xin một cái, nhưng cụ cậu chưa đọc quen chữ in, phải đi sát vào chị Dân để nghe chị đang đọc cho bà Cả nghe.

Đó là những nhời hô hào của ông Phó Nhỡ ra ứng cử xin mọi người bỏ phiếu cho ông.

Chị Dân nói khẽ với bà Ca :

--- Con chẳng bỏ cho lão Phó Nhỡ đâu ! Bu có nhớ trước kia nó làm Chánh Hội mà cả làng sợ nó vì nó hay đón thàng Tây về ăn tiệc ở nhà nó không ? Hôm vừa rồi nó lại còn đá thàng Bảy ngất đi đây !

Cư Ty nói xen vào :

--- Con mà được bỏ phiếu thì con bỏ cho thầy giáo nhất ở trường con !

Chị Dân đỏ ửng mặt. Thì ra ông giáo trẻ đó cũng được chị Dân kính phục vì học thức, vì tính nết, và vì công cuộc xã-hội ông đã làm. Chính chị biết chữ cũng là nhờ có lớp giấy tờ ông mở để giấy cho những người lớn tuổi. Cái lớp « Binh Dân Học Vụ » ấy bao giờ Dân quên được ! Không những ông giáo đã giấy tờ ngày các trẻ ở trường, tới những người lớn trong làng, ông lại còn làm nhiều việc công ích nữa. Ông đã đứng ra quyên tiền để đào một cái giếng nước. Ông đã hô hào cho những đường đi trong làng được đắp to thêm, được luôn luôn giữ sạch sẽ. Từ khi ông về đây, không còn ai thấy rác rưởi bê bộn khắp chôn như xưa, không còn ai giám phóng uế bừa

bại, không còn ai nói tục chửi bậy. Mà nào ông có hông hách dậm dọa gì ai đâu ! Thê mà nhìn thấy ông ai cũng e dè kính nể mới lạ chứ ! Chỉ tiếc một nỗi là ông lại không ra ứng-cử. Giá không thì chị Dân quyết bỏ phiếu cho ông....

— Ui chao ôi ! Các bà chị đi trẩy hội đâu mà ăn mặc đẹp đẽ thế ? Một người đang vớt bèo ở một cái ao bên đường hỏi vọng lên bọn Dân.

— Kia chị Ba ! Dân đáp, chúng em đi bầu cử đây mà ! Còn can hệ bằng mấy đi trẩy hội chứ !... Thê bao giờ chị mới đi ? Nay thôi hãy đi bèo đây, lên đi với chúng em nhân thế.

— Các chị biết chữ các chị mới đi bầu, chứ em thì chữ nhất bẽ đòi cũng chẳng biết, đi bầu làm sao được ?

— Rõ chị khéo dở dẩn ! Chị chưa biết chữ, nhưng chị vẫn có bốn phen phải đi bầu và chị vẫn có thể bầu được kia mà. Trong làng mình cũng có nhiều người không biết chữ. Nhưng người đó sẽ được một tiểu ban viết giúp theo đúng lời họ kia mà !

— Tiểu ban đó có những ai ?

— Có ba người ; một người trong ban phụ-trách cuộc bầu-cử cử ra, hai người nữa, do

dân làng ta cứ ra. Một người viết giúp cho người đi bầu, còn hai người kia kiểm điểm xem có đúng không.

— Thề mà em cứ tưởng là không làm thề nào mà đi bầu được nữa đây. Các chị cứ nhân nha đi, em về mặc cái áo và lấy cái thề đi bầu rồi chạy theo các chị ngay.

QUANG cảnh trụ-sở hôm nay thực là đẹp đẽ. Dân nhớ lại hồi xưa, trụ-sở còn là cái đình thờ một ông Thành-hoàng ăn cướp mà buồn cười. Ai lại một thằng đi ăn cướp bị thương nặng, cô lê được đến đầu làng nằm chết vạ ở đây, mà dân làng dựng ngay một cái đình ở đây để thờ hán làm Thành-hoàng. Thật vô lý hết sức, mà sao mãi đến khi khởi nghĩa xong rồi, Ủy-Ban Nhân-Dân hàng Xã bản định bỏ cái ông Thành-hoàng ăn cướp ấy đi, dùng cái đình để làm trụ-sở, người ta mới nhận ra cái mê-tín ngu-dại ấy?

Dân nghĩ lại ngày xưa đã có một lần đi rước cái ông Thành-hoàng ăn cướp ấy mà then rừ cả người.

Nhưng đến nay, cũng trần thiết đẹp đẽ, cũng người đông như kiến cỏ, mà Dân cảm thấy một sự vui sướng thiêng-liêng khác trước.

NGÀY HỘI LỚN

Đó là vì công cuộc bầu-cử này có một phần can-hệ cho vận-mệnh tương-lai của Tổ-quốc. Cho nên cái mừng-rỡ tò-mò của tuổi trẻ cùng cái sợ-sệt mê-tín đã bị cái vui sướng chân thành kia thay vào.

THOẠT vào cổng Tru-sở, Dân đã nhìn thấy giấy gián la-liệt chi-chít mọi nơi: trên tường, thân cây, hàng rào, bất cứ chỗ nào gián được là có giấy xanh, đỏ, vàng, đủ các màu. Đó là những giấy yết-thị của các người ra ứng-cử bày tỏ chính-kiến, chương-trình của họ, và hô-hào dân làng bỏ phiếu cho.

Ngoài ra lại còn có những biểu-ngữ cái thì là bức vải lớn, cái là mảnh cốt to, trưng lên những nhời yêu cầu bỏ phiếu cho ông này hoặc bà nọ.

Dân bỗng dật mình đánh thót một cái: một người cầm loa hô to: « Anh em, chị em hãy nên bỏ phiếu cho ông Nguyễn-Văn là một người đáng tín nhiệm ». Đồng thời, một người khác dúi ngay vào tay Dân một tờ truyền-lơn cổ-động bỏ phiếu cho bà Phạm-thị-Nguyễn.

MỘT hồi tù-và nói lên, liền đó liền một hồi trông, rồi một hồi chiêm. Giờ khai mạc

tuyên cử đã bắt đầu. Ai nấy trang-nghiêm
lặng-lẽ đứng chờ.

Ông Năm chủ-tịch ủy-ban nhân-dân hàng
xã giới-thiệu ban phụ-trách cuộc bầu-cử. Dân
kiêng chân lên, nghển nhìn xem thì thấy có
ông Cừu Tuất, phó chủ-tịch ủy-ban hàng xã,
ông giáo Nhật, ông cai Trăm, bà Na bán
thịt và anh Hợi, gồm tất cả là năm người.
Tất cả là những người không ra ứng-cử mới
được dự vào ban phụ-trách cuộc bầu-cử đó.

Dân nghe nói làng Núi bên cạnh có những
bấy người được cử vào ban phụ-trách ấy là vì
bên họ dân cư đông đúc hơn.

Ông Năm giới thiệu ban phụ-trách xong, thì
ông giáo đứng ra nhân danh ban phụ-trách
hào hào các cử-tri nên bỏ phiếu hết sức công
tâm. Ông lại dặn thêm để mọi người nhớ rằng
không được ký tên vào phiếu, phải viết họ và
tên những người mình bầu cho thật rõ ràng
vào một mặt, rồi phải gấp mặt có chữ vào
trong trước khi bỏ vào hòm phiếu. Rồi ông yêu
cầu dân làng cử ra hai người hợp với ông
cai Trăm do ban phụ-trách cử ra để viết giúp
người đi bầu không biết viết chữ quốc-ngữ
cùng chữ hán.

— Tôi xin cử anh Tám. Một người nói.

— Hoan hô! hoan hô!

— Tán thành!

Mọi người đều dơ tay bằng lòng cử anh Tám vì ai cũng biết anh là người ngay thẳng thục thà.

Một người nữa đề nghị:

— Xin bầu Xã Mũi.

Nhưng không ai hưởng ứng tán thành, mà lại còn có những tiếng âm ừ nữa. Chỉ là vì xưa nay Xã Mũi có tính bẽ-tha hay ra vào những chôn ăn chơi không đứng đắn.

Tiếng người giục, tiếng người bả, tiếng người kêu gọi. Rồi một người đứng ra nói:

— Tôi xin ứng cử vào chân đó.

— A! Cụ Bát Xoan!

— Không, không được!

— Không nhận Bát Xoan vào ban phụ-trách!

Dân nghĩ bụng: « Dân làng mình cũng khá thật. Những người bất lực hoặc vô hạnh đều không được ai tin nhiệm cả. »

Một người khác đứng ra nói:

— Tôi xin nhận việc đó!

Thế là một tràng pháo tay nổ rân, rồi những tiếng: Hoan hô, ứng hộ, tán thành, nổi lên như sấm. Người được bầu vào ban việc giúp

sau cùng này là Phó Đức, thợ mộc trong làng. Đức xứng đáng với tên của anh, có nhiều đức tính hay cho nên được nhiệt liệt hoan hô như vậy.

Thô là tiền ban 3 người viết giúp cho những người đi bầu không biết chữ gồm có anh cai Tram, anh Tám và anh Đức.

Ba anh ấy đứng trước mặt dân làng, nét mặt nghiêm trang, lần lượt tuyên thệ :

— Tôi xin thề viết đúng theo lời người đi bầu và giữ bí mật.

MỘT hồi chuông điểm làm tăng thêm phần long trọng. Rồi ông giáo Nhật bưng cái hộp phiếu ra. Đó là cái hộp vuông vắn kín mít, ở trên có đục một khe nhỏ để vừa đủ bỏ phiếu bầu vào. Ông mở nắp hộp ra, giơ cho mọi người xem rõ rằng ở trong không có gì, rồi sau khi đóng nắp hộp, ông khóa ngay hộp lại. Chia khóa hộp, ông giao cho bà Na trong ban phụ trách cuộc bầu cử giữ.

Đoạn ông đem để hộp phiếu đó vào phòng bỏ phiếu, rồi ông ra mời các cử tri vào làm cái bổn phận thiêng-liêng của một công-dân là bỏ phiếu bầu cử.

Lần lượt các cử-tri đi qua ban phụ-trách giơ thẻ đi bầu của mình có đóng dấu của Ủy Ban Nhân Dân mà đã được cấp cho mấy hôm trước rồi.

Cứ mỗi người giơ thẻ đi bầu riêng ra thì ban Phụ-trách phải xét xem rồi mới phát cho người đi bầu một phiếu bầu.

Thật là cẩn thận, thật là kỹ càng, thật là chu đáo. Phải đi qua hai người đứng soát thẻ đi bầu, họ lấy kéo cắt chéo góc thẻ đi bầu mới được hai người trông về việc phát phiếu bầu đưa cho 1 phiếu.

Người cử-tri cầm chiếc phiếu bầu đó đi vào phòng bỏ phiếu để viết tên người mình bầu. Bỏ phiếu xong, cử-tri đi ra lối bên kia, đối diện với lối vừa vào.

BÔNG ở ngoài một người hốt hoảng kêu :
« Chết tôi rồi ! » rồi cầm đầu chạy rẽ vào trong xóm. Tại ra anh Quất vội đi nên quên mất thẻ đi bầu ở nhà. Đến lúc vào tận nơi sở hào bao mới biết, nên thất thanh kêu lên thế. Mọi người thấy anh chạy nhanh như chạy đi chữa cháy, đều cười âm ý.

Đến lượt bà Cả vào bỏ phiếu. Bà cảm động quá, chân tay run lẩy bẩy. Mọi người nhìn

thấy thê, đều cảm thấy sự thiêng-liêng của việc bầu cử nên tự nhiên không ai bảo ai mà đều im lặng như tờ. Khi bà Cả đã làm xong cái phận-sự của một công dân ấy, ở trong phòng bỏ phiếu bước ra, bao nhiêu những trái tim yêu nước đó đều cùng thốt ra một câu : « Việt-Nam Độc-Lập Muôn Năm ! » vang động như sấm ran.

Nói sau bà Cả là chị Hợi. Khi đi qua anh Hợi, chị đưa thê đi bầu ra thì anh chạy lại xoát một cách cẩn thận hơn ai hết. Một bà đứng ngoài nói thêm một câu :

— Việc công có khác. Anh Hợi được chọn vào làm chỗ đó thực xứng đáng !

CHI Dân ở ngoài này thì hết sức khuyến khích chị Ba đi vào bỏ phiếu.

— Gớm, thẹn chết đi thê này ! Chị Ba nói.

— Chị nói dớ lắm ! Dân đáp. Minh đi làm việc công ích việc gì mà thẹn !

— Đã đành rồi ! Nhưng có phải em thẹn về thê đâu. . .

— Thê thì chị cứ vào đi cho xong.

— Nó làm sao ấy... giá như chị thì...

— À, vì tiểu-bau ba người kia chứ gì ?

Chị Ba gật, rồi cúi đầu, mặt rơm rớm.

Dân lắc đầu thương hại và an ủi :

— Không, chị ạ. Chị cứ vào làm bổn phận một công-dân đã. Chị chưa biết chữ là vì chị bận nhiều việc hơn em, chị đi học sau em. Nếu chị ở vào địa-vị em chị lại không biết chữ từ bao giờ rồi ấy à? Mà chị xem, có phải riêng một mình chị chưa biết chữ đâu... Kia kia! chị trông, còn bao nhiêu người cùng một cảnh ngộ như chị. Mà chúng mình như thế chỉ là vì bọn thực-dân Pháp xưa kia nó đã tìm đủ cách ngăn hãm công việc mở mang sự học của ta đó thôi...

Chị Dân vừa nói, vừa đưa chị Ba vào. Và dưới sự dìu dắt thân ái đó, chị Ba cũng hết nỗi ngại ngùng, giờ thế đi bầu ra cho anh Hội xoát. Anh Hội xoát xong trao cho bà Na xoát lại, Bà Na xoát lại, cầm kéo cắt chéo góc thế của chị Ba, rồi đưa thả cho chị Ba. Chị Ba cầm lấy tiền vào giờ cho ông giáo và ông Cự Tuất coi. Lúc đó ông Cự Tuất mới lấy một phiếu bầu trao cho ông giáo để ông đưa cho chị Ba.

Cầm chiếc phiếu bầu trong tay, chị chạy đến trước bàn có tiểu-ban viết giúp ngời, kê nói tên những người ứng-cử mà chị muốn bầu cho.

Anh Tám viết hộ chị, và anh cai Trám cùng

anh phó Đức kiểm lại xem anh Tâm viết có đúng không. Đoạn anh Đức lại khẽ đọc lại cho chị Ba nghe. Chị gặt đầu thừa phái, rồi tự tay cầm phiếu bầu đó gấp tư lại, chử vào trong, bỏ vào hộp phiếu.

Ở phòng bỏ phiếu ra, chị Ba thấy trong lòng nhẹ nhàng vui sướng. Nhất là chị lại nom thấy Dân đứng đón chị ra với một nụ cười tươi tắn, thì chị lại càng vui vẻ mà trong bụng thêm cảm ơn cô bạn gái đáng yêu.

Chị Ba tuy bận nhưng cũng ráng đứng chờ chị Dân vào bỏ phiếu xong, rồi mới rủ nhau cùng về, đi đến vào khoảng ba bốn giờ chiều lại ra xem kết quả cuộc bầu cử.

TRONG khi đi về, chị Ba hỏi chị Dân :
— Làm sao người ta lại cắt chéo góc thẻ đi bầu nhỉ?

— Để cho dễ nhận là thẻ đã đã dùng rồi. Dân đáp. Người nào mà tra hoặc nào-nghêch-muôn bầu thêm một lượt nữa cũng không được nữa.

— Thế bây giờ mình bầu xong rồi thì vứt nó đi chứ?

— Ấy chớ! mình phải giữ tấm thẻ đã cắt

đó, để ngộ có khi còn dùng vào một cuộc bầu lại chứ !

— Sao lại phải bầu lại?

— Phải bầu lại, vì nêu không hợp lệ.

— Như thế nào là không hợp lệ?

— Đây nhé ! Nêu số người có đi bầu ở trong làng ta chỉ chưa được một phần tư, thì là không hợp lệ, phải bầu lại... Người có quyền bầu ở trong làng ta có tất cả là 296 người nhé : Một phần tư của số đó là 74 người. Chiều hôm nay mà kiểm số phiếu thấy chưa được 74 phiếu thì là phải đi bầu lại ...

— Thà mình phải cất cần thận cái thẻ này mới được. Còn có phải bầu lại thì mình vẫn có thể mà đi bầu... Bây giờ đã quen quen, em lại thích đi bầu đấy.

— Em nói cho chị thất vọng nhé ! Chắc chắn chị không được đi bầu lại nữa. Từ này em đã đề ý đem những người vào bỏ phiếu rồi... hơn một trăm người kể cả chị em ta.., lại còn từ bây giờ đến chiều nữa, làm gì mà chẳng còn nữa. Và chẳng cần làng chúng ta đã hiểu biết cần phải đi bỏ phiếu rồi, chẳng có ai lại nỡ thờ ơ đâu.

— Ủ, em cũng nhận thấy ai cũng sốt sắng đi bỏ phiếu, chị ạ ! Chỉ có em, tí nữa cứ ngại vì không biết chữ mà không đi... nghĩ lại đáng trách.

— Thời việc đã qua, kẻ làm gì... và chàng chị cũng đã đi bầu cơ mà!

— Em chỉ phục nhất có một người.

— Ai thế?

— Bà hai Còm ấy mà! Vẫn ồm, vẫn ho xù xụ mà cũng gượng đến bỏ phiếu.

— Ủ, thật là một người công dân tốt! Đáng kính trọng lắm.

— Đi được một quãng, chị Ba lại hỏi:

— Bây giờ bỏ phiếu xong em mới hỏi chị nhé?

— Hỏi gì đấy? Nếu hỏi em đã bầu cho ai thì em không nói đâu!

— Không! em biết rồi! Ai lại hỏi thế! Em hỏi là em hỏi cách thức lập nên danh sách những người ứng cử kia!

— Em cứ nói riêng về tỉnh nhà thôi nhé. Tỉnh nhà được bầu lấy tất cả bảy người làm Đại-Biểu vào Quốc-Hội.

— Thế mà em thấy kẻ ra những mười mấy người.

— 18. Hai bà và 16 ông. Ấy là tỉnh mình còn ít đấy. Có tỉnh chỉ cần có 4 hay 5 người mà hàng ba bốn chục người ra ứng cử kia đấy.

— Như thế thực là khó chọn nhỉ? Em thì em cứ chọn người em biết, như vừa rồi...

— Thì đã đành... Minh chỉ bầu những người

nào mình biết thôi. Biết vì tài lực, biết vì hạnh kiểm, biết vì lòng sốt sắng làm việc công ích...

— Chính ra trong 18 người ứng cử ở tỉnh ta, em chỉ biết có ba người thôi đấy.

— Thì chị cứ bầu cho những người nào chị cho là có thể làm việc cho nước được đặc lực.

— Thế làng nào hôm nay cũng bầu đấy nhỉ?

— Đúng rồi, làng nào hôm nay cũng bầu. Và cả các thành phố trong nước nữa. Nghĩa là khắp mọi nơi đều bầu. Duy chỉ có tỉnh nào thì bầu ở tỉnh ấy. Các làng trong tỉnh mình chỉ bầu cho những người ứng cử ở tỉnh mình thôi.

— Thế 18 người ứng cử đó là đề mọi làng trong tỉnh ta chọn đấy nhỉ?

— Phải rồi.

— Làm thế nào mà biết ai được trúng cử?

— Chiều hôm nay, khắp mọi làng đều đem phiếu bầu rồi làm biên-bản gửi lên tỉnh. Ở tỉnh người ta chiều các tờ biên-bản ấy để điểm xem trong 18 người ấy ai là người đủ phiếu thì trúng cử.

— Thế nào là đủ phiếu?

— Trước hết phải đếm số phiếu bỏ hợp lệ là bao nhiêu. Rồi cứ trong 18 người ấy cứ ai được hơn một nửa số phiếu bầu hợp lệ ấy thì là người được trúng cử.

— Có phải ví dụ như là có 3 nghìn phiếu

hợp lệ này. Nếu người nào được từ một nghìn rưỡi phiếu trở lên thì trúng cử chứ gì ?

— Đúng đấy !

Ngô chỉ có 3 người được thôi ?

— Thì mở cuộc bầu cử thứ hai nữa để lấy nốt bốn người kia.

— Người đi bầu cũng vẫn dùng cái thẻ đã cắt chéo chứ ?

— Cố nhiên rồi.

— Nếu lần thứ nhất, không ai được trúng cử thì sao ?

— Thì cũng vậy, lại bầu lần thứ hai.

— Lần thứ hai thì có cần phải được hơn nửa số phiếu hợp lệ mới được trúng cử nữa không ?

— Không ! Lần này cứ theo thứ tự ai nhiều phiếu nhất thì được trúng cử.

— Này chị nhỉ, giả dụ lần thứ nhất mà chưa bầu đủ người thì lần thứ hai những người chưa ra ứng cử lần thứ nhất có được ra không nhỉ ?

— Có được ra.

— Ở tỉnh ta lấy 7 người mà những 18 người ra, chẳng biết có tỉnh nào lấy 7 người mà chỉ có 4 người ra thôi không nhỉ ?

— Cũng có khi có.

— Như thế thì có phải chờ cho đủ số người ra mới bầu không ?

— Không, nếu số ngời ứng cử chưa bằng hoặc chỉ vừa đúng cái số đại-biểu đã định thì cũng cứ bầu như thường. Vì ngày bầu đã nhất định cho cả nước rồi.

— Thế thì nhất định những tỉnh đó sẽ có cuộc bầu cử lần thứ hai rồi.

— Nhất định. Nhưng em yên trí không có một tỉnh nào lại thê đầu ! Bây giờ nước nhà đang cần người làm việc, thế nào mà chẳng có nhiều người sốt sắng ra làm việc cho nước.

Câu truyện tới đó, hai chị em đã đến đầu ngõ. Trước khi chia tay, Dần và Ba hẹn nhau đến chiều cùng đi xem điểm phiếu.

CHIỀU đến, mới độ 3 giờ, chị Ba đã tắt tả chạy đến gọi chị Dần :

--- Chị Dần ơi ! có mau ra trụ - sở xem đêm phiếu không ? Hình như đã sắp sửa rồi đây !

Dần chạy ra bảo lại :

--- Hãy còn sớm mà ! Việc gì mà phải vội thế ?

--- Thằng bé con nhà Thơm nó bảo các ông ở ngoài trụ-sở đã sắp sửa mở hộp phiếu rồi đấy mà !

--- Không phải, đã mở đầu đây ! Nhưng thôi chúng mình cũng cứ đi thì vừa.

Hai chị em chưa đi được mười bước thì cụ Tý đã xăm xăm chạy theo níu áo chị. Dần lại nói :

— Chị chẳng gọi em đi với !

— A ! Chú Tý ! Chị tưởng ban sáng chú xem đã chán rồi !

— Ừ ừ ! Chán gì ! Xem thích lắm Nay các chị ạ, sáng ngày các chị về sớm, các chị không được xem cái này hay lắm cơ !

— Gì thế chú ?

— Em chả nói đâu.

— Thôi mà ! Chú cứ làm bộ mãi, nói đi chóng ngoan.

— Thế chị bế em thì em mới nói cho mà nghe.

— Chịu chú, chú bắt nạt chị lắm ! Nào thì bế... Thì có gì lạ ban sáng nào ?

— Thế này này nhé. Trạng Mỗ ấy mà Nó vào sân, nó đọc một tràng dài chữ nho, rồi nó kêu ầm lên là nó làm Trạng chán rồi, phải bầu nó lên chức khác chứ nó không muốn làm Trạng nữa...

— Rồi sao nữa ?

— Chúng em mới vỗ tay cười, hét ầm lên, thế là bị đuổi tất cả ra ngoài...

— Rõ đẹp mặt ! Ai lại làm náo động lên để phải đuổi ra thế không !

— Cũng tại thằng Trạng Mỗ đấy.

— Thế còn Trạng Mỗ thì sao ?

— Thì đã bảo bị đuổi tất cả ra ngoài, cả Trạng cả chúng em mà lị !

CẢ bọn đi gần tới nơi thì nghe thấy tiếng loa hô gọi : « Nào những ai còn chưa bỏ phiếu, mau mau tới trụ-sở đi, còn nửa giờ nữa thì bắt đầu điểm phiếu thôi. »

Nhưng xem chừng như mọi người đã bỏ phiếu cả rồi, kể cả người trong ban phụ-trách về cuộc bầu-cử.

Ông giáo nói :

— Trong khi chờ đúng bốn giờ mở hộp phiếu, xin mời một vị biết chữ quốc-ngữ và một vị biết chữ Hán nữa lên để chứng-kiến cuộc điểm phiếu.

Cụ đồ Khán lom khom bước lên. Cụ đã giầy học chữ Hán ở làng này ngót năm mươi năm nay rồi. Cụ cũng đã bỏ phiếu rồi và chừng cụ đứng chờ thì nóng ruột, nên cụ vào làm giúp, đóng vai chứng-kiến. Bác tư Hứa vẫn hay đọc báo cho dân trên xóm Thượng cũng tình-nguyện lên làm người chứng-kiến thứ hai.

Một người hỏi ông giáo :

— Làng ta được xong sớm sửa thế này là hay lắm. . . Nhưng giá bốn giờ mà chưa bỏ phiếu xong thì sao ?

— Đánh phải kéo dài cuộc bỏ phiếu cho thật xong vậy. Ông giáo trả lời. Rồi móc túi lấy đồng

hồ xem. Đoạn ông trịnh-trọng nói tiếp :

--- Thưa các đồng bào ! Đúng 4 giờ rồi ! Chúng tôi xin bắt đầu cuộc điểm và kiểm-soát phiếu.

Bà Na liền đưa chiếc chìa khóa cho ông giáo. Ông mở hộp phiếu ra và mỗi tờ phiếu nhặt ra ông đọc các tên ghi trong phiếu cho mọi người cùng nghe thấy. Có phiếu ghi đủ bảy người, có phiếu chỉ có một hai tên người ứng - cử. Cũng lại có phiếu biên tới mười người. Những phiếu biên tên nhiều quá số bảy người này, thì được xóa bớt đi, chỉ còn để lại bảy tên người ghi ở phần trên phiếu.

Có một vài phiếu biên cả tên những người không ra ứng cử. Ban phụ trách lại phải xóa những tên các người ấy đi, chỉ để lại những tên người ứng cử.

Tuy vậy, nhưng dân làng chị Dần cũng đã biết nghe theo lời dặn, không một ai ký tên vào phiếu bầu. Và điều này làm cho cả làng hãnh diện là không có một cái phiếu trắng nào. Như thế tỏ ra là dân làng này đã làm đủ bốn phần dân con trong nước, đã biết lo đến việc nước, ai nấy đều đã biết chọn cử người ra làm đại-biểu cho mình.

Trong 296 phiếu bầu, chỉ bỏ mất có 8 phiếu không hợp lệ, còn 288 phiếu hợp lệ.

Kiểm ở trong 288 phiếu đó thì trong mười tám người ứng cử, mỗi người được là :

- 1.)--- ô. Hà-văn-Nguyễn, được nhiều phiếu nhất : 271 phiếu.
- 2.)--- ô. Phạm-đức-Văn : 215 phiếu
- 3.)--- Cô Nguyễn-thị-Kiều : 209 phiếu
- 4.)--- ô. Nguyễn-đức-Đức : 175 phiếu
- 5.)--- Bà Trịnh-thị-Mơ : 148 phiếu
- 6.)--- ô. Vũ-khắc-Hội : 53 phiếu
- 7.)--- ô. Đàm-quang-Võ : 47 phiếu
- 8.)--- ô. Đặng-cường-Lân : 15 phiếu
- 9.)--- ô. Trần-văn-Thành : 7 phiếu
- 10.)--- Bà Đỗ-thị-Nhơn : 7 phiếu

Còn 8 vị ứng cử kia không được dân làng này bỏ cho lấy một phiếu.

Chị Ba nghe thấy trong tên ba người đầu đứng được hai người của chị bỏ cho là ông Nguyễn và cô Kiều cùng người thứ 8 là ông Lâm, thì thích quá vỗ tay reo ầm lên. Dân thấy bạn vui vẻ cũng mồm mỉm cười sung sướng.

Cuộc điểm phiếu xong, mọi người ra về chờ ngày yết kết-quả của toàn tỉnh. Riêng chị Ba thì chị cầu mong sao cho trong số 7 người được trúng-cử sẽ có tên ba người chị đã bỏ phiếu bầu cho là cô Kiều, ông Lâm và ông Nguyễn.

Giấy phép của Kiểm-duyet
số 137 ST ngày 1-XII-1945

TỦ SÁCH CỦA DÂN CHÚNG

do BÌNH DÂN HỌC VỤ trông nom

LOẠI SÁCH GIÁO KHOA

Văn quốc ngữ	0\$40
Sách tập đọc lớp Bồ-túc	(đang in)
Chính trị thường thức	(sắp in)

LOẠI SÁCH PHỔ-THÔNG

Quốc dân đại hội	0,70
Việt-Nam độc lập	(đang in)
Việt-Nam dân-chủ cộng-hòa	—
Dân-chủ và Quân-chủ	—
Thế nào là Phát-xít ?	—
Thiên lời	(sắp in)
Cóc phun nước	—

LOẠI SÁCH GIẢI TRÍ

Ngày hội lớn	0,50
Sơn-La 1941	(đang in)

LOẠI SÁCH GIẢI TRÍ

Giá : 5 hào